

SAKSBEHANDLER
Erik Småland

VÅR REF. ✓
13/02241-4

ARK. F - Fartøy
Riskafjord

DERES REF.

INNVÅLGSTELEFON

+47 98202739

DERES DATO

VÅR DATO
11.03.2014

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

KOPI

EKSPEDERT

d.w

Riskafjord

4395 HOMMERSÅK

**M/S RISKAFJORD II - LERR
VEDTAK OM FREDNING MED HJEMMEL I LOV OM KULTURMINNER AV 9. JUNI 1978
NR. 50 § 14A JF. FORVALTNINGSLOVEN KAP. IV**

Vi viser til forslag til fredning av M/S «Riskafjord II» datert 21.01.2014 som har vært på høring hos involverte parter og instanser.

Klima- og miljødepartementet sin avgjørelsesrett til å frede båter er delegert til Riksantikvaren i forskrift av 9. februar 1979 om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven, § 12 nr. 1.

Riksantikvaren fatter følgende vedtak:

VEDTAK:

I medhold av lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 14a freder Riksantikvaren M/S «Riskafjord II» - LERR.

Omfanget av fredningen

Fredningen etter kulturminneloven § 14a omfatter hele fartøyet med fast inventar, herunder fastmontert utstyr og møblement, samt større løst inventar i form av spesialverktøy, møbler og gjenstander, spesifisert gjennom beskrivelser og foto i vedlagte fredningsdokumentasjon.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen er å ta vare på Norges eldste eksisterende lokalruteskip, reflektert gjennom de endringsprosesser skipet har gjennomgått som konsekvens av ulike tiders skiftende krav og forutsetninger i de 132 år skipet var i regulær fart. M/S «Riskafjord II» har vært i drift frem til 1996 og fremstår i dag som en rutebåt for bynære lokalruter, med lite rom for last og hovedvekt på hurtig passasjertransport.

Fredningsbestemmelser

Fredningsbestemmelsene er utformet i samsvar med fredningens formål og gjelder i tillegg til kulturminnelovens bestemmelser om vedtaksfredete båter.

- 1. Det er ikke tillatt å endre skipets eksteriør, konstruksjon, generalarrangement, faste inventar og andre gjenstander som er omfattet av fredningen.*

2. Utskifting av materialer, forandring av overflater eller annet arbeid utover vanlig vedlikehold er ikke tillatt.
3. Alt vedlikehold og all istandsetting skal skje i samsvar med formålet med fredningen som innebærer utførelse i tradisjonelle materialer og etter metoder i tråd med skipets egenart, tradisjoner og den tidsepoke skipet skal representere.
4. Fredningen omfatter også innredning og inventar som er demontert og lagret som følge av restaureringsarbeid på skroget. All innredning skal monteres tilbake i henhold til dokumentasjonen.
5. Pålegg fra Sjøfartsdirektoratet, Mattilsynet eller andre offentlige myndigheter som innebærer fysiske endringer av det fredete objektet, kan ikke gjennomføres uten at tiltaket er godkjent av Riksantikvaren eller den Riksantikvaren bemyndiger.
6. Fredningen skal ikke være til hinder for fortsatt drift av skipet.
7. Tilbakeføring av deler av skipet til utformingen under den siste perioden som aktivt ruteskip kan tillates i særlige tilfelle under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på et sikkert dokumentert grunnlag og etter dispensasjon fra kulturminnemyndighetene.

Følger av fredningen

1. Lovgrunnlag

Når det gjelder behandlingen av fredede båter, vises det til bestemmelsene i lov om kulturminner §§14a, 15a, 16, 17 og 18, samt fredningsbestemmelsene over.

2. Dispensasjon

Fredningen medfører at det må søkes om tillatelse/ dispensasjon til å sette i gang alle former for tiltak som går ut over vanlig vedlikehold, jf. kulturminneloven § 14a tredje ledd og § 15a. Dette gjelder også eventuelle tiltak som skyldes pålegg fra Sjøfartsdirektoratet, Mattilsynet eller andre offentlige instanser. Riksantikvaren kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra fredningsbestemmelsene for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredede kulturminnet. Søknad om dispensasjon skal sendes til Riksantikvaren. Dersom det oppstår tvil om hva som kan regnes for vanlig vedlikehold skal Riksantikvaren kontaktes.

3. Vedlikehold

Det er eier som har ansvar for det vanlige vedlikeholdet av det fredede skipet. Dersom det er planer om forandringer av interiør eller eksteriør skal Riksantikvaren varsles på forhånd om alt som ikke kan regnes som vanlig vedlikehold.

4. Anledning til å søke om tilskudd

Båter som er fredet har anledning til å søke Riksantikvaren om tilskudd til istandsetting. Søknadsfristen for hvert år blir offentliggjort i god tid før fristen. Det skal søkes på eget skjema og alle nødvendige vedlegg skal følge søknaden.

Riksantikvarens myndighet

I henhold til Forskrift av 9. februar 1979 om faglig ansvarsfordeling m.v. etter kulturminneloven, § 12 nr. 1, har Klima- og miljødepartementet delegert myndighet til

Riksantikvaren etter kulturminneloven §§ 14a (fredning), 15a (dispensasjon) og 22 nr. 4 (midlertidig fredning) når det gjelder båter.

På samme måte er Riksantikvaren også gitt myndighet etter forskriftens § 1 nr. 1 dersom kulturminneloven §§ 16-18 kommer til anvendelse i forbindelse med en fredet båt. Kulturminneloven §§ 16-18 omhandler pålegg om utbedring ved skade, vedlikehold og skade ved brann gjelder for fredede båter så langt dette passer.

Bakgrunn for fredningssaken

Riksantikvarens fredning av fartøy skal gjennomføres ved at hver brukskategori blir gjennomgått historisk for å kartlegge de sentrale bruks- og skipstypene inne hver kategori. Ut fra dette velges det ut representative fartøy for fredning. Målet om et representativt vern, og fremgangsmåten for å oppnå dette, er nedfelt i *Nasjonal verneplan for Fartøy 2010 2017* (Riksantikvaren, 2010). I perioden 2010-11 ble det valgt ut fredningsobjekt innen fergeflåten. I perioden 2011-13 ble passasjerskipsflåten gjennomgått.

Riksantikvaren har kartlagt aktuelle passasjerfartøy i Norge med tanke på fredning av et utvalg fartøy som representerer ulike perioder, bruksmåter og typer.

Fredningen av M/S «Riskafjord II» blir grunnlagt med at skipet er landets eldste bevarte rutefartøy i saltvann og blir 150 år i 2014, hvorav 130 under Norsk flagg. Som type fremstår «Riskafjord II» i dag som en rutebåt for bynære lokalruter, med lite rom for last og hovedvekt på hurtig passasjertransport.

«Riskafjord II» inneholder elementer fra alle sine historiske perioder og dokumenterer hvordan eldre tonnasje kontinuerlig ble ombygd og tilpasset skiftende tiders krav til denne kategorien ruteskip. «Riskafjord II» ble tatt vare på direkte etter at rutefarten opphørte og har høy grad av autenticitet.

«Riskafjord II» har siden 1927 tilhørt selskapet A/S Riskafjord, og selskapets gamle opplagshavn med lagerbuer er fremdeles i bruk til formålet. «Riskafjord II» inngår derfor i en usedvanlig komplett ramme, som inkluderer både rederiet og tilhørende landanlegg.

Beskrivelse og historikk

M/S "Riskafjord II" ble bygget av jern og hos Göteborgs Mek. Verkstad i 1864 som D/S «Särö» til ukjent svensk rederi. Fra 1867 til 1884 hadde skipet en omskiftelig tilværelse i Sverige og var eiet av ulike rederier og ble omdøpt en rekke ganger.

I 1884 ble skipet solgt til Johannes Brevig i Halden og omdøpt «Olava». Året etter fikk skipet ny dampmaskin bygget ved Akers Mek. Verksted. Skipet ble deretter værende i Halden under samme navn, men i regi av ulike eiere frem til 1927. Fra 1915 til 1918 var «Olava» rekvirert av Marinen som nøytralitetsvakt ved Hvaler.

I 1927 ble skipet kjøpt av A/S Riskafjord i Stavanger og skiftet navn til «Riskafjord II». Skipet ble tilpasset selskapets behov hos Rosenberg Mek. Verksted og satt inn i lokalruten Stavanger-Hommersåk-Riskalandet. I 1934 fikk skipet elektrisk lys og innkledd akterskip. I 1950 drev skipet på land og sank. Etter heving ble skipet slept til Sigurd Sagens Båtbyggeri i Hommersåk for reparasjon og omfattende ombygning. Mange skrogplater og alle platene i rekken ble skiftet, og det ble bygget et nytt overbygg av «sjøbuss»-type.

Dampmaskinen ble byttet ut med en General Motors dieselmaskin på 165 bhk. Først i 1952 kom «Riskafjord II» tilbake i fart. I 1960 fikk skipet ny maskin, denne gangen en 3syl Callesen diesel på 225 bhk. Fra 1976 var «Riskafjord II» selskapets eneste skip. Den 31. oktober 1996 gikk skipet sin siste tur og ble erstattet av en hurtigbåt.

Selskapet beholdt «Riskafjord II», men nå som et fartøyvernprosjekt. Riksantikvaren tildelte «Riskafjord II» status som vernet skip i 1999.

Registreringsforhold

Navn	Riskafjord II
Kjenningssignal	LERR
Register	Norsk Ordinært Skipsregister (NOR)
Byggeår	1864
Byggeverft	Alexander Keiller & Co, Göteborg (nå Götaverken)
Opprinnelig eier	ukjent lokalrederi i Göteborg
Nåværende eier	Riskafjord A/S

Riksantikvaren sin vurdering av kulturminnet

«Riskafjord II» fyller 150 år i 2014 og er det eldste passasjerfartøyet på saltvann i Norge. Skipet har gått i ordinær rutefart i 132 år, fra 1864 til 1996. «Riskafjord II» har høy aldersverdi og er en kilde til skipstekniske endringer og skiftende krav til rutefartøy gjennom tidene. «Riskafjord II» er ett av våre få gjenværende jernskip bygget før stål ble vanlig i skipsbyggingen fra 1880-tallet. Teknisk og strukturmessig er skipet i bra stand. Skipet er også godt dokumentert gjennom arkivalia, foto og tegninger.

Saksbehandlingen frem til fredning

Melding om oppstart av fredning ble, i samsvar med forvaltningsloven § 16, sendt til alle parter i brev av 20.08.2013.

Riksantikvaren har ikke mottatt merknader til saken.

Riksantikvaren utformet deretter et forslag til fredning som ble sendt på høring 21.01.2014. Norsk Lysningsblad, Stavanger Aftenblad og Sandnesavisen kunngjorde at forslaget var lagt ut til offentlig ettersyn hos Riksantikvaren og Rogaland fylkeskommune. Høringsfristen ble satt til 3 uker.

Etter at forslaget til fredning ble sendt på høring har det kommet inn følgende uttalelse:

Riskafjord A/S (05.02.2014)

Bekrefter at vi har mottatt høring om fredning. Styret i AS Riskafjord stiller seg bak fredningen, og det tilsendte materialet er helt i tråd med styrets ønsker og ambisjoner.

Riksantikvaren sin merknad

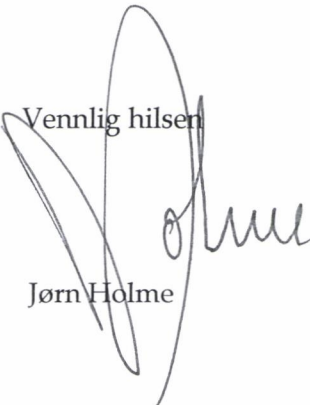
Riksantikvaren er glad for eiers tilslutning til fredningsforslaget og registrerer at det ikke har kommet inn andre kommentarer eller innsigelser til fredningen.

Informasjon om klagerett

Riksantikvaren sitt vedtak om fredning kan klages inn for Klima- og miljødepartementet, men sendes til Riksantikvaren innen 3 - tre - uker fra dette brevet er mottatt, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29.

Tinglysing

Vedtak om fredning vil bli tinglyst av Riksantikvaren i Norsk Ordinært Skipsregister.

Vennlig hilsen

Jørn Holme

Dagfinn Claudius
avdelingsdirektør

Vedlegg: Fredningsdokumentasjon

Kopi til: Sjøfartsdirektoratet, Postboks 2222, 5509 HAUGESUND/ Norsk Forening for Fartøyvern, Øvre Slottsgate 2 B, 0157 OSLO/ Klima- og miljødepartementet - Kulturminneavdelingen, P.B. 8013 Dep, 0030 OSLO/ Stavanger kommune - Kultur og byutvikling, Postboks 8001, 4068 STAVANGER/ Bergens Sjøfartsmuseum, Haakon Sheteligs plass 15, 5007 BERGEN/ Nærings- og fiskeridepartementet, Postboks 8090 Dep, 0032 OSLO/ Fortidsminneforeningen - Stavanger, 4002 STAVANGER/ Samferdselsdepartementet, Postboks 8010 Dep, 0030 Oslo/ Fortidsminneforeningen, Dronningens gate 11, 0152 OSLO/ Norsk Maritimt Museum, Bygdøyvesveien 37, 0286 OSLO/ Museum Stavanger AS - Stavanger maritime museum, Muségt. 16, 4010 Stavanger/ Sandnes kommune, Postboks 583, 4305 SANDNES/ Rogaland fylkeskommune - Kulturseksjonen, Postboks 130 - Sentrum, 4001 STAVANGER/ Forbundet Kysten, Øvre Slottsgate 2 B, 0157 OSLO